

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ВРЪЗКАТА МЕЖДУ ОПОВЕСТЯВАНЕ НА НЕФИНАНСОВА ИНФОРМАЦИЯ И ФИНАНСОВОТО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ТРАНСПОРТНИЯ СЕКТОР

Магдалена Петрова-Кирова

mpetrova_kirova@abv.bg

*ВТУ „Тодор Каблешков“
ул. „Гео Милев“ №158, София 1574
БЪЛГАРИЯ*

Ключови думи: финансова информация, нефинансова информация, интегрирано отчитане

Резюме: Финансовата информация винаги е била основен градивен елемент на отчетността на предприятието. Независимо от това, икономическата обстановка е подложена на динамични промени основно поради глобализацията, което изисква от предприятията да реагират на информационните нужди на заинтересованите страни. Развитието на световната икономика и произтичащите от това положителни и отрицателни влияния върху обществото не са обхванати изцяло от конвенционалното счетоводство и система за финансово отчитане. Понастоящем нефинансовата информация придобива все по-голямо значение, от което следва отчетността в предприятията да надгражда създаването на информация, отразяваща финансовите показатели, чрез съставянето на интегрирани отчети.

Интегрираното отчитане е готово да посрещне предизвикателствата и да разреши голяма част от проблемните области, които са в недостатъчна и пълноценна степен разрешени от традиционната финансова отчетност. Основните ползи, свързани с интегрираното отчитане, са следствие от възможността на предприятията да обичуват и да прилагат устойчива стратегия, която да създава стойност, както за акционерите в дългосрочен план, така и за останалите заинтересовани страни, като същевременно допринася за едно устойчиво общество.

Липсата на нормативно задължение за изготвяне на интегриран отчет от страна на предприятията в България, поражда потребността от изследване и доказване на наличие на положителна връзка между оповестяването и разкриването на нефинансова информация за даден изминал отчетен период и съответното финансово представяне на предприятията в следващия такъв (или следващи отчетни периоди) в краткосрочно или средносрочно бъдеще.

УВОД

Изискванията на повечето държави за отчитане на нефинансова информация се регулират или изпълняват на доброволна основа от страна на корпорациите и

останалите предприятия. Предвид съществуващият финансов модел, основаващ се на създаване на стойност само за акционерите (собствениците), възниква необходимост от доказване на положителна връзка между традиционния подход на отчитане и теорията на заинтересованите страни, според която предприятието трябва да създава стойност по някакъв начин или определени механизми за много по-широк кръг от участници. Доказване съществуването на положителна връзка между оповестяването и разкриването на икономическа, социална и екологична информация и по-доброто финансовото представяне, би мотивирало много по-голям брой предприятия да преминат към интегрирана форма на отчитане.

1. Интегрирано отчитане. Нефинансови показатели за представяне

Според Международния съвет по интегрирано отчитане – световна неправителствена организация, „интегрираното отчитане обединява и представя съществена информация относно (показва взаимовръзките между) стратегията, управлението, представянето и перспективите на предприятието по начин, който отразява търговския, социалния и екологичния контекст на средата, в която то извършва своята дейност. Отразява ясно и точно стопанисването на предприятието и начина, по който се създава и поддържа стойност.“[5]

За установяване на евентуални ползи от интегрираното отчитане следва да се извърши изследване за наличието на индиректна връзка и съответно релацията между интегрирания отчет и нефинансовата информация от една страна и икономическото или финансовото представяне на предприятията от друга. Изследванията в тази посока са ограничени, тъй като интегрираното отчитане е ново направление в счетоводството.

За оценка на изменението, което оказва нефинансовата информация върху финансовото представяне на предприятието и респ. създаването на стойност във времето, следва да се изследват определени нефинансови показатели.¹ Глобалната инициатива по отчетност (GRI)² осигурява структура за отчитане на устойчивото развитие, чрез определени показатели за икономическо, екологично и социално представяне, които показатели са част от структурата и съдържанието на интегрирания отчет. [4]

Въз основа на извършен от автора анализ на годишните интегрирани отчети на голяма част от транспортните предприятия, листвани на Йоханесбургската фондова борса за периода 2011 – 2016 г. са изведени ключови показатели за представяне, които са количествено измерими и представят резултатите от дейността на предприятията. [3]

Поради ограничеността в обема на доклада са анализирани и представени само два ключови показатели, свързани с оповестяване на информация за социалното представяне на предприятието.

Социалното представяне е свързано със социалния капитал [6] на предприятието който от своя страна изгражда взаимоотношенията между различните групи заинтересовани страни (вътре в самото предприятие и извън него), свързани с изграждането на ценности, лоялност, доверие и т.н., от съществено значение, както за стопанската единица, така и за обществото като цяло.³

¹ Изследвани са годишните интегрирани отчети на голяма част от транспортните предприятия, листвани на Йоханесбургската фондова борса, които са едни от първите предприятия, нормативно задължени да изготвят интегриран отчет.

² Глобалната инициатива по отчетност е международна неправителствена организация със седалище в Амстердам, Холандия, основоположник в отчитането на устойчивото развитие.

³ Една от концепциите за изграждане на интегрираното отчитане е за видовете капитал, според която предприятията разполагат с шест вида капитал: финансов, производствен, човешки, интелектуален, социален и природен.

- **Показател 1: Средна численост на персонала.** За нуждите на анализа се използват данните от годишния финансов отчет на едно от най-големите предприятия в сектор товарен автомобилен транспорт – ПИМК ООД. Съгласно регистъра на www.ciela.net, в сектор товарен автомобилен транспорт ПИМК ООД е на първо място по следните критерии: 1) стойност на нетните приходи от продажби; 2) балансова стойност на активите; 3) стойност на собствения капитал; 4) стойност на привлечения капитал; 5) пазарен дял. По последния критерий – печалба (таблица 1), ПИМК ООД заема второ място като за 2016 г. отстъпва лидерската си позиция на „Петко Ангелов БГ“ ЕООД

Таблица 1 Критерии за финансово представяне – позициониране на ПИМК ООД в отрасъла [8]

Година	Място по общо приходи в отрасъла	Място по сума на актива в отрасъла	Място по собствен капитал в отрасъла	Място по общо задължения в отрасъла	Място по печалба в отрасъла
2016	1	1	1	1	2
2015	1	1	1	2	1

Източник: по данни от Търговски регистър и ciela.bg

В таблица 2 са представени данни за средносписъчен брой служители за сектор товарен автомобилен транспорт и за ПИМК ООД, от които данни също следва да се обобщат, че предприятието е от съществено значение за отрасъла.

Таблица 2 Средносписъчен брой персонал на ПИМК ООД 2011 – 2016 г. [7]

Година	Средносписъчен брой персонал за сектора	Средносписъчен брой персонал (годишно)
2016	75 360	1 796
2015	67 112	1 657
2014	65 812	1 477
2013	62 516	1 158
2012	56 004	917
2011	54 446	794

Източник: съставена от автора по данни от ГФО на ПИМК ООД

- **Показател 2: Организиране и провеждане на програми за обучение във връзка с квалификацията и преквалификацията на персонала.**

Таблица 3 Обучение и квалификация на персонала – ПИМК ООД 2011 – 2016 г.

Година	Брой служители, постъпили на работа	Обучение брой часове / служител	Общо часове проведено обучение
2016	139	104	14 456
2015	180	104	18 720
2014	319	104	33 176
2013	241	104	25 064
2012	123	104	12 792
2011	122	104	12 688

Източник: съставена от автора по данни на ПИМК ООД

2. Показатели за финансово представяне

За нуждите на анализа като измерител на финансовото представяне на предприятието се използва финансовият показател икономическа добавена стойност (economic value added – EVA).[1]

Показателят EVA не е избран случайно – чрез него се обобщава информация за създадената и разпределена икономическа стойност от предприятието, включваща всички приходи и разходи вкл. задържани печалби и плащания към държавата.

Показателят EVA е регистриран от учените В. Stewart и J. Stern като показател за измерване на общото представяне на предприятието. Това, което различава EVA от останалите показатели е включеното в него изискване по отношение на финансовия резултат – да покрие цената на всички вложени ресурси в дейността на предприятието:

$$(1) \quad EVA = NOPAT - WACC * IC, [1] \quad \text{където:}$$

NOPAT – нетна оперативна печалба след данъци, която се изчислява по формулата:

$$(2) \quad NOPAT = EBIT * (1 - T); [1]$$

ЕБИТ е оперативната печалба (печалба преди лихви и данъци), T е ставката за корпоративния данък;

WACC – отразява среднопретеглената цена на капитала или изискуемата доходност на капитала за отчетния период;

IC - инвестиран капитал;

При изчисляването на WACC се включват само източниците на финансиране, които имат цена или:

- собствен капитал;
- лихвен дълг (текущ и нетекущ);

Таблица 4 Финансови показатели на ПИМК ООД за периода 2011 – 2016 г.

Финансови оказатели	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1. NOPAT	7 301,70	11 205,00	14 997,60	19 489,50	28 324,80	12 166,20
2. WACC (%)	14,99%	12,32%	11,72%	10,55%	14,02%	9,92%
3. Ic	67 794	91 529	128 373	138 565	197 638	194 654
EVA = NOPAT – WACC*Ic	-2 860,62	-71,37	-47,72	4 870,89	615,95	-7 143,48

Източник: съставена от автора по данни от Търговския регистър

3. Корелационен анализ – зависимост и връзка

За изследване взаимовръзката между оповестяването на нефинансова информация за даден отчетен период и финансовото представяне за следващ отчетен период по данни на ПИМК ООД е извършен корелационен анализ. [2]

➤ Резултати от извършения анализ

Таблица 5 Зависимост между числеността на персонала и финансовото представяне

Година / отчетен период	Средна численост на персонала (бр.) X	Икономическа добавена стойност (EVA) Y	Коефициент на корелация (r)
2016	1 796	-7 143,48	r = -0,12067
2015	1 657	615,95	
2014	1 477	4 870,89	
2013	1 158	-47,72	
2012	917	-71,37	
2011	794	-2 860, 62	

Източник: съставена от автора

Таблица 6 Зависимост между брой часове обучение и финансовото представяне на предприятието

Година / отчетен период	Обучение, квалификация и преквалификация (часове) X	Икономическа добавена стойност (EVA) Y	Коефициент на корелация (r)
2016	14 456	-7 143,48	r = 0,744633
2015	18 720	615,95	
2014	33 176	4 870,89	
2013	25 064	-47,72	
2012	12 792	-71,37	
2011	12 688	-2 860,62	

Източник: съставена от автора

Заклучение: резултатите от анализа показват наличието на различна по сила и посока зависимост.

Показател 1: полученият коефициент на корелация е отрицателно число, което показва обратнопропорционална зависимост. Това е логично предвид факта, че с увеличаване броя на персонала се увеличават и разходите за заплати и осигуровки за сметка на предприятието, което рефлектира върху финансовия резултат. Въпреки това връзката между двете променливи е слаба, с недобре изразена зависимост ($r = -0,12067$).

Много силна е зависимостта в показател 2 между финансовото представяне на предприятието и обучението на персонала във връзка с неговата квалификация и преквалификация. Резултатът е $r = 0,744$, което показва наличието на силна, правопрпорционална зависимост между двете променливи т.е. оповестяването на информация за квалификацията респ. обучението на персонала на ПИМК ООД би повлияло положително върху финансовото представяне на предприятието.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Касърова, В., „Финансов анализ“, Нов български университет, София, 2013 г.
- [2] Мургова, М., „Ръководство по статистика“, Издателски комплекс – УНСС, София, 2016 г.
- [3] Bauer, K., KPIs, The Metrics that Drive Performance Management, достъпно онлайн на: <http://information-management.com/issues/>
- [4] Global Reporting Initiative, online: <https://www.globalreporting.org/>
- [5] International Integrated Reporting Council, online: <http://integratedreporting.org/>
- [6] International Integrated Reporting Framework, online: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/12/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf>
- [7] Търговски регистър, достъпен на: <http://www.brra.bg/>
- [8] <http://www.ciela.bg/>

RESEARCH REGARDING THE CONNECTION BETWEEN THE NON-FINANCIAL INFORMATION'S DISCLOSURE AND THE TRANSPORT SECTOR ENTERPRISES' FINANCIAL PERFORMANCE

Magdalena Petrova-Kirova

mpetrova_kirova@abv.bg

*Todor Kableshkov University of Transport
158 Geo Milev Str., Sofia 1574,
BULGARIA*

Key words: *financial information, non-financial information, integrated reporting*

Abstract: *Financial information has always been a crucial component of an enterprise's accountability. Further, the economic situation is subjected to dynamic alterations mainly due to the globalization which requires enterprises to respond to the stakeholders' information necessities. The global economics' development and deriving positive and negative effects on the society are not entirely covered by the conventional accounting and the financial reporting system. Currently, non-financial information acquires more and more significance which is conducive to the companies' accountability building up the creation of information that reflects the financial indicators by dint of the composition of integrated reports.*

Integrated reporting is prepared to meet the challenges and cope with the majority of the problem areas that are in an insufficient and complete degree solved by the traditional financial accountability. The main advantages with regard to the integrated reporting, are a consequence of the enterprises' possibility to communicate and apply a sustainable strategy that creates value for both the shareholders in the long term and for the rest of the stakeholders while at the same time it contributes to one sustainable community.

The lack of a statutory obligation with regard to the preparation of an integrated report by the Bulgarian enterprises, causes a necessity for researching and proving the existence of a positive connection between the non-financial information's disclosure concerning a given reporting period and the corresponding financial performance of the enterprises in the next one in the short or long term.